

بررسی و تحلیل مولفه های هویت شهری و رابطه آن با میزان تعلق مکانی ساکنین مسکن مهر (نمونه موردی: مسکن مهر شهر سرخنگلاته)

سعید یزدانی^۱، کاظم تقی نژاد^۲

۱. استادیار گروه شهرسازی، واحد ملایر، دانشگاه آزاد اسلامی، ملایر، ایران Saeedyazdani110@yahoo.com
۲. دانشجوی دکتری شهرسازی، واحد بروجرد، دانشگاه آزاد اسلامی، بروجرد، ایران kazem1726@yahoo.com

چکیده

هویت بخشی به سکونتگاههای شهری از طریق ایجاد محیطی که افراد ساکن در آن نسبت به آن محیط احساس تعلق مکانی داشته باشند، بسیاری از معضلات اجتماعی و فرهنگی را برطرف خواهد نمود. از نتایج این امر، بالابودن احساس تعلق مکانی، همبستگی و مشارکت اجتماعی، افزایش انگیزه ساکنان برای ادامه سکونت و تاثیر در تحقق اهداف جمعیتی است. توجه به مولفه های هویت در ساخت سکونتگاههای مسکن مهر که در سالهای اخیر در کشور رونق گرفته در موفق بودن این طرح نقش بسزائی ایفا می کند. لذا شناخت مولفه های هویت بخش به سایتهای مسکن مهر به لحاظ برخورداری از این عوامل، تحلیل رابطه بین فاکتورهای هویت شهری و میزان تعلق مکانی شهروندان، شناخت نقاط قوت و ضعف در این زمینه می تواند به حل بسیاری از مشکلات ناشی از بی هویتی در این گونه سکونتگاهها کمک نماید. این پژوهش در سایت مسکن مهر شهر سرخنگلاته انجام گرفته است. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی بوده و نتایج حاکی از آن است که میزان هویت مکان در سایت مسکن مهر سرخنگلاته به اندازه ۸۹٫۲ درصد متوسط به پایین است که این میزان نشان دهنده ضعف مولفه های هویت بخش شهری در سایت مسکن مهر سرخنگلاته است. براساس نتایج آزمون فرضیه که به بررسی همبستگی بین دو متغیر مولفه های هویت شهری و تعلق مکانی ساکنین می پردازد، بیانگر رد شدن فرض صفر و اثبات فرضیه مخالف است و ضریب همبستگی ۰/۸۴۰ بدست آمده، نشان دهنده همبستگی زیاد و مستقیمی بین دو متغیر هویت شهری و تعلق مکانی بوده و با افزایش مولفه های هویت بخش شهری، احساس تعلق مکانی نیز بالا خواهد رفت.

واژه های کلیدی

هویت بخشی، تعلق مکانی، مسکن مهر، شهر سرخنگلاته

مقدمه

از نظر اجتماعی شهرها مکانهای مناسبی برای شکل گیری نهادهای اجتماعی اعتلای ارزشهای فرهنگی، گسترش و تحکیم روابط و مناسبات اجتماعی و پاسداری ارزش های انسانی و هویت های ملی و محلی هستند. لذا هویت در محیط های شهری به یکی از بحث انگیزترین موضوعات عصر حاضر تبدیل شده است، تا جایی که امروز هرکس به طریقی خودآگاهانه یا ناخودآگاهانه در چنگال نگرانی بی هویتی اسیر است. بی هویتی، ناهماهنگی و یکپارچگی که امروزه بر فضای شهرها است و به صورت روزافزونی در حال گسترش است، نه تنها سیمای نامطلوب و محیطی نامأنوس را برای ساکنین ایجاد نموده، بلکه تمامی ابعاد زندگی اجتماعی زیست محیطی را در جوامع شهری تحت الشعاع خود قرار داده است [۱]. امروزه در دنیا کلان شهرها دارای شاخصه ها و مفاهیم درون شهری هستند که هویت شهر را تعریف می کنند. بسیاری از کشورهای دنیا برای حفظ و ایجاد این مفاهیم تلاش زیادی انجام داده اند تا با ایجاد فضاهایی متناسب و با هویت، جایگاه خود را بیابند. از جمله کشور اسپانیا ساختمان موزه گوگنهایم که توسط معمار بزرگ فرانک گهری ساخته شده در شهر بیل بائو باعث نمود جهانی آن شهر و هم کشور اسپانیا شده است. تاثیر آن نیز بر کل ساختار اجتماعی و فرهنگی این شهر مشهود است، چنان که اکنون تبدیل به یکی از مراکز توریستی جهان شده است [۲]. در شهرهای ایرانی- اسلامی فرم به تبع معنا تعریف می شود و کالبد هویت خود را از محتوی اخذ می کند و این متأثر از بنیان های نظری هنر معماری ایرانی- اسلامی است که نسبت قالب و محتوی هم چون نسبت روح و کالبد در بنیادهای جهان بینی آن نیز آشکار است. شهرهای ایران نیز از سابقه تاریخی بسیاری برخوردارند اما در گذر زمان و با توجه به حوادثی که اتفاق افتاده بسیاری از نمادها و سبک و سیاقهای شهری دستخوش تحولات بسیار گشته اند و دیگر نمی توان از شهرهای با اصالت سخن گفت [۳]. مفهوم مسکن علاوه بر مکان فیزیکی، کل محیط مسکونی را نیز در بر می گیرد و دارای مقوله ای گسترده با ابعادی متنوع و فراتر از یک سرپناه